

УДК 343

**Р. Ю. Залозний**  
аспірант

*Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого  
Міжрегіональної Академії управління персоналом*

### **КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ РОЗБІЙНИХ НАПАДІВ, ВЧИНЕНИХ НА ВОДІВ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ**

Розслідування розбійних нападів, вчинених на водіїв автотранспортних засобів здійснюється за допомогою передбачених законом кримінальних процесуальних засобів пізнання. До них належать, насамперед, слідчі (розшукові) дії (СРД), що спрямовані на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у кримінальному провадженні (ч. 1 ст. 223 КПК України) [1]. СРД проводяться на різних етапах розслідування. На початковому етапі, як правило, здійснюються допит потерпілого, свідка, огляд, обшук, отримання зразків для експертного дослідження з метою встановлення обставин, що підлягають доказуванню. На подальшому етапі, окрім зазначених, проводяться також: допит підозрюваного, одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб, слідчий експеримент, пред'явлення особи для впізнання, пред'явлення речей для впізнання, призначення судових експертиз. Завдання подальших СРД полягає в перевірці та закріпленні результатів першочергових СРД [2; 3].

Загальні вимоги до проведення СРД зазначено в ст. 223 КПК України, а саме: це встановлені законом найбільш суттєві правила проведення СРД, дотримання яких покликано забезпечити законність та обґрунтованість їх проведення, досягнення їх мети та вирішення завдань кримінального провадження [4, с. 368]. СРД проводяться лише після внесення відповідних відомостей до ЄРДР (ч. 2 ст. 214 КПК України) і лише в межах строків, передбачених ст. 219 КПК України, крім випадків їх ініціювання судом згідно ч. 3 ст. 333 КПК України. Будь-які СРД, проведені з порушенням цього правила, є недійсними, а встановлені внаслідок них докази – недопустимими.

До типових СРД у провадженнях про розбійні напади на водіїв автотранспортних засобів належать: огляд місця події, допит потерпілих і свідків, пред'явлення для впізнання, освідчення потерпілих, призначення судових експертиз тощо.

Послідовність проведення названих СРД визначається в кожному окремому випадку слідчими ситуаціями. Зокрема, це залежить від того, з якого джерела слідчий отримав інформацію про здійснення нападу, чи затримано злочинця або він

зник з місця події, яке викрадено майно (приватне, державне чи колективне), його вартість, спосіб транспортування викраденого тощо.

У випадках, коли з моменту кримінального правопорушення і до моменту подання заяви минув незначний проміжок часу, слід негайно оглянути місце події. Якщо ж з моменту нападу вже минув деякий час, доцільніше передусім допитати потерпілого і свідків, після чого оглянути місце події [2, с. 96].

Огляд місця події (ст. 237 КПК України). Огляд місця події є основною інформативно-пошуковою слідчою дією, в якій закріплено можливість у невідкладних випадках проводити його ще до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР). Це пов'язано з тим, що саме своєчасне та вмале проведення огляду дає змогу отримати важливу інформацію, що має доказове значення, сприяє висуненню версій та плануванню розслідування; виявленню та вилученню предметів – носіїв доказової інформації, а згодом призначенню ряду судових експертиз. Результативність огляду місця події стосовно розбійних нападів залежить, насамперед, від того, чи було застосовано на кожному з етапів (підготовчому, робочому та заключному) відповідні криміналістичні прийоми, методи його проведення та фіксації. Не останню роль у його дієвому проведенні відіграє також розуміння типових слідів, що найчастіше залишаються на місці події [5].

Огляд місця події проводиться негайно після отримання повідомлення про вчинення розбою для отримання максимальної інформації про кримінальне правопорушення та винних осіб, виявлення потерпілих, які можливо потребують допомоги. Якщо після події минуло багато часу, доцільно спочатку детально допитати потерпілого про обставини події, а потім проводити огляд місця події, приділяючи більше уваги ділянкам, які містять доказову інформацію. Опитування потерпілого також має значення для виключення симуляції розбійного нападу, викликаного намаганням приховати розтрату чи привласнення цінностей. Огляд одягу потерпілого, його пояснення допомагають встановити картину події та сприяють правильній побудові огляду [6, с. 392].

У разі встановлення обставин розбійного нападу, вчиненого із застосуванням вогнепальної зброї, де є постраждалі, можуть залучатися до участі в проведенні огляду місця події працівники Експертної служби МВС України. За фактами вчинення інших кримінальних правопорушень їх залучення є можливим за письмовим клопотанням керівника органу досудового розслідування або особи, що виконує його обов'язки [7]. На місці події слід здійснювати пошук гільз, куль, дробу, пижів. За допомогою куль та гільз можна визначити вид, систему та калібр зброї, з якої стріляли, а також кількість зброї. Знайдені сліди застосування різної зброї є підтвердженням причетності до розбою групи осіб [8, с. 224].

Слід наголосити, що виявлені на місці події сліди рук, взуття, загублені злочинцем речі, недопалки – це не тільки сліди-предмети, а й носії запахів слідов. При вчиненні розбою на відкритій місцевості для їх виявлення необхідно визначити місце, яких злочинець торкався руками (тримав залишену зброю, ніж та інші предмети), ці предмети – носії запахової інформації, тому треба їх вилучати та упаковувати герметично. Типовими для цих кримінальних правопорушень є наявність слідов боротьби злочинця з жертвою. Їх слід шукати на ґрунті, підлозі й предметах, а також на одязі потерпілого і злочинця [9, с. 125].

При огляді можна виявити місце, з яких злочинці спостерігали за потерпілим, або відслідковували шлях його пересування. При цьому необхідно приділити особливу увагу пошуку й належному оформленню та фіксації слідов ніг, недопалків, сірників, пачок від цигарок, слідов транспортних засобів, мікрочастинок та ін. Причому за допомогою слідов ніг, транспортних засобів та інших слідов можна встановити шляхи пересування злочинців до місця події, їх кількість, а також шляхи пересування за потерпілим. Тим самим можна у певній частині підтвердити факти, викладені в заяві потерпілого. Якщо кримінальне правопорушення вчинено у приміщенні, слідчий має використати під час огляду технічні засоби, що є в слідчій валізі, освітлювальні прилади, доклавши максимум зусиль, щоб відшукати сліди рук, ніг, мікрочастинок, слідов знарядь злочину замків, слідов крові, куль, гільз тощо. Під час огляду, оцінивши наявну інформацію з показань потерпілих і свідків, слідчий може змодельовати подію, що відбулася, і тим самим визначити завдання оперативним працівникам по розшуку і затриманню злочинців по «гарячих слідах» [10; 11].

Допит (ст. 224 КПК) – це СРД, яка проводиться уповноваженою особою у встановленому законом порядку і направлена на отримання в усній або письмовій формі від свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, експерта відомостей

щодо відомих їм обставин у кримінальному провадженні, що мають значення для цього кримінального провадження [5].

Потерпілі, як правило, володіють особистим, державним або колективним майном. Це працівники ощадних кас, відділів банків, водії таксі, інкасатори, сторожі підприємств, приватні особи, які мають певне майно або цінності. З метою заволодіння матеріальними цінностями або цінними документами злочинці застосовують психічне або фізичне насильство. Причому ці дії супроводжуються погрозами застосування зброї або інших знарядь кримінального правопорушення. Крім того, необхідно враховувати, що ці кримінальні правопорушення тривають в основному короткий проміжок часу. Все це відбувається на психічному стані потерпілого, тому слідчий, оцінюючи і деталізуючи інформацію, мусить проявити особливу делікатність у стосунках з допитуваним.

Під час допиту потерпілих слід звернути увагу на індивідуальні особливості матеріальних цінностей, якими заволоділи злочинці. При цьому слідчий має уточнити, хто може підтвердити, що у потерпілого була така кількість виробів з дорогоцінних металів, грошових коштів, цінних паперів чи інших матеріальних цінностей. Якщо у потерпілого є фотознімки, технічні чи інші документи, їх необхідно долучити до матеріалів кримінального провадження з метою можливого використання під час виконання СРД [12].

Допит потерпілого, що знаходиться у лікарні, проводиться за узгодженням з лікуючим лікарем і по можливості фіксується за допомогою магнітофонного запису. При цьому потрібно враховувати, що заподіяні в момент нападу пошкодження могли притупити пам'ять, спричинити помилкове сприйняття, перекручування дійсності. Такі покази вимагають особливо ретельного аналізу і критичної оцінки.

Допит свідків також має свої особливості. Під час їх допиту необхідно з'ясувати наступні обставини: час і причина появи на місці вчинення розбою, хто крім нього, спостерігав за вчиненням нападу, скільки було злочинців і їхні індивідуальні ознаки, тобто ознаки одягу, мови, поведінки, які застосовували знаряддя вчинення, тривалість перебування, у якому напрямку вони зникли, які матеріальні цінності винесли або вивезли за допомогою транспортних засобів, їх характеристика. Як правило, свідками у кримінальних провадженнях про розбой є сторонні і незаінтересовані особи. Проте виявлення і допит таких свідків має деякі особливості. Це пов'язано з тим, що співучасники розбою, родичі й інші заінтересовані особи використовують різноманітні методи шантажу і погроз, вимагаючи відмови від участі у процесі. Слідчому необхідно пам'ятати, що свідки, особливо ті, які виявляють надмірний інтерес до розслі-

дуваної події, можуть бути знайомі зі злочинцями і зацікавлені в розслідуванні кримінального провадження в потрібному їм напрямку. З урахуванням цього слідчий має продумати перелік питань, які треба з'ясувати під час допиту, і тактику самого допиту.

Допит підозрюваного. З метою уникнення відповідальності особи, що вчинили розбійний напад намагаються забезпечити собі алібі. Інколи вони купують білети в кінотеатр або інший розважальний захід і у випадку їх затримання намагаються довести, що вони були зовсім в іншому місці. У деяких випадках злочинці вчиняють кримінальне правопорушення в робочий час, залишивши робоче місце. У випадку затримання надають довідку з місця роботи про те, що на момент вчинення розбою він знаходився на роботі. Досить часто злочинці домовляються з родичами, друзями про дачу ними показань, що забезпечують їм алібі. Усі ці хитрощі ускладнюють викриття підозрюваних і потребують від слідчого ретельної підготовки до кожного допиту.

Якщо злочинець затриманий на місці події, допит його може бути початий із пропозиції розповісти усе по порядку про вчинений напад. При цьому з'ясовуються питання про його появу і дії на місці затримання, знайомство з потерпілим, рід занять, місце проживання і роботи і т.п.

При виявленні у затриманого зброї, речей чи грошей встановлюються їхнє походження і належність. Якщо на його тілі чи одязі виявлені ушкодження, з'ясовують причину, час і механізм їхнього виникнення. Посилання на алібі варто перевірити в деталях показаннями осіб, на яких він посилається, шляхом максимальної деталізації питань щодо місця зустрічі, у зв'язку з чим відбулася зустріч і з якого приводу, хто був присутнім, яка обстановка приміщення, хто де і на чому сидів, про що була розмова, що їли, які напої вживали, тобто з'ясовуються такі обставини, про які заздалегідь неможливо домовитися.

Деякі підозрювані, з метою полегшення відповідальності, під час допиту намагаються подати подію вчиненого розбою не так, як вона відбулася. Наприклад, допитуваний не визнає факт побиття потерпілого і намагається довести, що напад був здійснений без зброї. Використовуючи такі хитрощі, підозрюваний намагається добитися, щоб його дії кваліфікувалися не як розбій, а як грабіж. При вчиненні нападу групою осіб підозрювані нерідко намагаються довести, що кримінальне правопорушення було вчинено без попереднього зговору і попередньої підготовки.

У процесі розслідування розбійних нападів, особливо вчинених групою осіб, порівняно часто виникає необхідність у проведенні одночасного допиту потерпілого і учасників нападу, що сприяє усуненню протиріч у показаннях допитаних, уточненню

ролі кожного з його учасників. Особливо це важливо у випадках, коли один зі співучасників, визнавши свою провину, дає показання з приводу інших, а ті ухиляються від дачі правдивих показань.

Якщо підозрюваний дає правдиві показання, то у нього з'ясовуються питання, що пов'язані з підготовкою і вчиненням кримінального правопорушення, а також обставинами, що сприяли його вчиненню. Такі показання необхідно закріпити за допомогою інших доказів.

Пред'явлення особи для впізнання (ст. 228 КПК). КПК України встановлено, що перед тим, як пред'явити особу для впізнання, слідчий, прокурор попередньо з'ясовує, чи може особа, яка впізнає, впізнати цю особу, опитує її про зовнішній вигляд і прикмети цієї особи, а також про обставини, за яких вона бачила цю особу, про що складає протокол. Проте, може скластися ситуація, що особа, якій пред'являється для впізнання інша особа назвати прикмети особи, яка пред'являється для впізнання не може. Будучи допитаною про зовнішній вигляд особи, яку вона могла раніше бачити, а також про її прикмети і інші ознаки, які можуть свідчити, що саме цю особу вона могла бачити, особа, якій пред'являється для впізнання інша особа заявляє про те, що вона може назвати лише загальні ознаки, які в своїй сукупності можуть свідчити про те, що саме цю особу вона раніше могла бачити. Законодавець і в такому випадку дозволяє проводити пред'явлення для впізнання. Доказове значення результатів проведення пред'явлення для впізнання особи саме в такий спосіб не зменшується в порівнянні з пред'явленням для впізнання за конкретними прикметами [5].

Однією з основних і обов'язкових умов впізнання є попередній допит впізнаючого про зовнішній вигляд особи або предметів, які передбачається впізнати, а також про обставини спостереження ним відповідного об'єкта та прикмети, за якими він може його впізнати. При цьому мають бути з'ясовані всі достатні для ідентифікації прикмети, ознаки та якості ідентифікованого об'єкта, його індивідуальні особливості чи особливі прикмети [13, с. 102].

Під час попереднього допиту потерпілого чи свідка, який передувє впізнанню живих осіб, повинен бути спрямований на з'ясування: а) обставин, за яких впізнаючий бачив особу в зв'язку із злочинном; б) зовнішності та прикмет цієї особи; в) психологічного стану впізнаючого, його фізіологічного стану (зір, слух, особливості пам'яті тощо).

Пред'явлення для впізнання проводиться з дотриманням загальних процесуальних правил, передбачених ст. 228-231 КПК України. Однак при розслідуванні розбоїв існують особливості. Так, переживши потрясіння, потерпілий найчастіше знаходиться в стані сильного хвилювання, відчуває почуття страху, що може негативно вплинути на хід і результати впізнання. У цих випадках

перед проведенням впізнання необхідно проконсультуватися з лікарем про стан потерпілого, можливості проведення впізнання, при необхідності забезпечити участь лікаря.

При пред'явленні особи для впізнання законом передбачена можливість залучення спеціалістів для фіксування впізнання технічними засобами, а також психологів, педагогів та інших спеціалістів.

Різновидом пред'явлення особи для впізнання є передбачена законом можливість здійснення пред'явлення особи для впізнання за голосом або ходом. При цьому закон встановив застереження, сутність якого полягає в тому, що впізнання за голосом повинно здійснюватися поза візуальним контактом між особою, що впізнає, та особами, які пред'явлені для впізнання [14].

Обшук (ст. 234 КПК). Фактичною підставою для проведення обшуку є наявність достатніх підстав вважати, що: було вчинено розбійний напад; відшукувані речі і документи мають значення для досудового розслідування; відомості, які містяться у відшукуваних речах і документах, можуть бути доказами під час судового розгляду; відшукувані речі, документи або особи знаходяться у зазначеному в клопотанні житлі чи іншому володінні особи [15, с. 106].

У кримінальних провадженнях про розбої обшук проводиться негайно після встановлення підозрюваного. При його проведенні основну увагу звертають на відшукування знарядь вчинення злочину і речей, викрадених у потерпілого.

Знаряддя злочину, викрадені гроші, речі можуть бути заховані в схованках, обладнаних у підвіконнях, туалетах, меблях, на сходових клітках, у сараях, сміттєзбиральниках. Тому слідчий, прокурор під час проведення обшуку має право відкривати закриті приміщення, сховища, речі, якщо особа, присутня при обшуку, відмовляється їх відкрити або обшук здійснюється за відсутності осіб, зазначених у ч. 3 ст. 236 КПК України [1].

При обшуку слідчий, прокурор має право проводити вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складати плани і схеми, виготовляти графічні зображення обшуканого житла чи іншого володіння особи чи окремих речей, виготовляти відбитки та зліпки, оглядати і вилучати речі і документи, які мають значення для кримінального провадження. Предмети, які вилучені законом з обігу, підлягають вилученню незалежно від їх відношення до кримінального провадження. Вилучені речі та документи, які не входять до переліку, щодо якого прямо надано дозвіл на відшукування в ухвалі про дозвіл на проведення обшуку, та не відносяться до предметів, які вилучені законом з обігу, вважаються тимчасово вилученим майном.

Слідчий експеримент (ст. 240 КПК України) – проводиться для уточнення на місці події умов і обставин нападу, перевірки показань потерпіло-

го чи обвинувачуваного про механізм заподіяння тілесних ушкоджень, з'ясування взаємного положення потерпілого і нападаючого, можливості в конкретних умовах здійснити дії, на які вказав потерпілий свідок, і т. Це необхідно й у випадках, коли на початковому етапі розслідування з якихось причин не проводився огляд місця події і обстановка його зазнала змін. Важливо пам'ятати, що у якості експерименту допустимі тільки дії, що не загрожують життю і здоров'ю його учасників, не суперечать нормам моралі [14].

До участі в слідчому експерименті, якщо це викликається необхідністю і не може негативно вплинути на досягнення мети даної СРД, можуть бути залучені підозрюваний, потерпілий, свідок, захисник, представник. За необхідності слідчий експеримент може проводитися також за участю спеціаліста [13].

Так як і при проведенні інших СРД, під час проведення слідчого експерименту можуть проводитися вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складатися плани і схеми, виготовлятися графічні зображення, відбитки та зліпки, які додаються до протоколу.

Складання протоколу при проведенні слідчого експерименту є обов'язковим. Законом визначено, що про проведення слідчого експерименту слідчий, прокурор складає протокол згідно з вимогами КПК. Важливим моментом при цьому є те, що закон встановлює таку вимогу, щоб у протоколі докладно викладалися умови і результати слідчого експерименту.

Освідування особи (ст. 241 КПК) – це СРД, яка проводиться слідчим або прокурором в установленому законом порядку щодо особи (підозрюваного, свідка чи потерпілого) для виявлення на їхньому тілі слідів кримінального правопорушення або особливих прикмет, якщо для цього не потрібно проводити судово-медичну експертизу [5].

Юридичною (правовою) підставою для проведення освідування є постанова прокурора. Постанова може бути винесена прокурором за власною ініціативою або за клопотанням слідчого. З клопотанням про проведення освідування до прокурора можуть звернутися сторона кримінального провадження або потерпілий.

Згідно з законом, до участі у проведенні освідування, за необхідності, запрошується судово-медичний експерт або лікар. Їх участь, як правило, викликається необхідністю застосування спеціальних знань в області медицини.

В окремих випадках освідування особи може бути пов'язане з оголенням особи, яка освідується. Законом визначено, що освідування, яке супроводжується оголенням освідуваної особи, здійснюється особами тієї ж статі, за винятком його проведення лікарем і за згодою особи, яка освідується. Проте, законом встановлене категорич-

не правило, яким передбачено, що слідчий, прокурор не вправі бути присутніми при освідування особи іншої статі, коли це пов'язано з необхідністю оголошувати особу, що підлягає освідування. Уявляється, що навіть при наявності згоди особи, яка освідується.

Перед початком освідування особі оголошується постанова прокурора і пропонується добровільно пройти освідування. У разі відмови особи пройти освідування добровільно, така СРД може бути проведена в примусовому порядку.

За результатами проведення освідування складається протокол. У разі проведення освідування у примусовому порядку, копія протоколу в обов'язковому порядку вручається особі, яка освідується.

Таким чином, огляд місця події спрямований на пошук речових доказів та потребує від слідчого прискіпливого огляду усіх предметів й слідів, що можуть мати значення для кримінального провадження, ретельного опису їх у протоколі СРД. До такої СРД доцільно залучати працівників оперативних підрозділів поліції, які одночасно повинні проводити певні розшукові заходи з метою розкриття злочину за «гарячими» слідами. З метою якісного та послідовного огляду слідчому бажано поділити усю територію огляду на певні ділянки, що дозволить сконцентрувати увагу на певних об'єктах та пов'язати їх з іншими предметами, слідами на місці події. Не слід забувати про фіксацію місця події за допомогою додаткових засобів: фото-, відеозйомка, схеми, плани, малюнки, креслення тощо.

Тактика огляду місця події передбачає загальну (статичну) та детальну (динамічну) стадії огляду з обов'язковим окресленням його меж. Під час такої СРД значну увагу необхідно приділити транспортним засобам, місцям їх стоянки та шляхам пересування, а саме автомобілю потерпілого та транспортному засобу злочинців. Проведення загального огляду місця вчинення розбійного нападу передбачає виявлення та фіксацію місця, де перебував транспортний засіб потерпілого та сам потерпілий, злочинці та їх автотранспорт, де були спричинені різноманітні пошкодження. Детальний огляд визначають, виходячи з: встановлення місця укриття, стеження, за об'єктом до вчинення нападу, очікування появи автомобіля; меж ділянки місцевості, на якій вони переслідували автомобіль або було здійснено спробу його примусового зупинення; місця, де безпосередньо було вчинено напад на автомобіль і відбулося заволодіння предметом нападу; маршруту втечі (відходу) злочинців з місця події; місця, де злочинці покинули знаряддя злочину та зберігають награване.

Важливою СРД за фактом розслідування розбійних нападів на водіїв автотранспортних засобів є допит. Передусім йдеться про допит потерпілого, свідка як заявника, який повідомив про вчинений

злочин. Під час проведення допиту у потерпілого й свідків необхідно з'ясувати відомі їм обставини події: час, місце вчинення злочину; обставини, що передували вчиненню злочину; особу підозрюваного, ознаки їх зовнішності; за допомогою яких знарядь був вчинений напад; дії нападника під час вчинення нападу тощо. Допит підозрюваних у вчиненні нападів на водіїв автотранспортних засобів є одним з найбільш тактично складних СРД, адже є не лише способом отримання нової інформації, але й засобом перевірки, уточнення, поглиблення, закріплення інформації, отриманої раніше з інших джерел. Під час допиту підозрюваного виникає конфліктна ситуація, коли допитуваний прагне заплутати слідчого, дає завідомо неправдиві свідчення. Найдієвішими тактичними прийомами за таких умов є акцентування уваги на виявлених негативних обставинах, пред'явлення речових доказів, формулювання додаткових запитань, оголошення показань інших осіб, ознайомлення з протоколами СРД, оголошення результатів висновку експерта, застосування фактора раптовості.

Важливе значення на даному етапі має належна фіксація показань свідка та підозрюваного (крім протоколу допиту необхідно використовувати аудіо-, відеозапис), а також негайне проведення інших СРД, направлених на перевірку їх показань: обшуку – для відшукування та вилучення речових доказів, знарядь злочину; пред'явлення для впізнання – отримання доказів, які являють собою висновок одного з учасників процесу, слідчий експеримент – для перевірки показань на місці підозрюваного, потерпілого, свідка; експериментальна перевірка правдивості показань цих осіб, інших обставин і припущень.

### Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Белкин Р. С., Лифшиц Е. М. Тактика следственных действий. М., 1997. 176 с.
3. Чорноус Ю. М. Слідчі дії: поняття, сутність, напрями розвитку та удосконалення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2005. 16 с.
4. Кримінальний процес: підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій та ін.; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків: Право, 2013. 824 с.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред.: В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. Київ : Юстініан, 2012. 1328 с.
6. Шепітько В. Ю. Криміналістика: підручник. Київ: ІнЮре, 2016. 640 с.
7. Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 3 листоп. 2015 р. № 1339. *Верховна*

*Рада України.* URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15>

8. Дворкин А. И. Осмотр места происшествия: практ. пособ. Москва: Юристъ, 2000. 336 с.

9. Завадський О. М. Методика розслідування розбійного нападу, вчиненого організованою групою: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2014. 290 с.

10. Осмотр места происшествия: Справочник следователя / рук. авт. кол. А. А. Леви. Москва: Юрид. лит., 1979. 365 с.

11. Огляд місця події при розслідуванні окремих видів злочинів: наук.-практ. посіб. / за ред. Н. І. Клименко. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 216 с.

12. Криміналістика: підручник / К. О. Чаплинський, О. В. Лускатов, І. В. Пиріг, В. М. Плетенець, Ю. А. Чаплинська. 2-е вид, перероб. і доп. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.

13. Даніч Є. О. Слідчий експеримент: використання спеціальних знань та умови їх нормативного застосування. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 1. Т. 4. С. 98–103

14. Загальна характеристика слідчих (розшукових) дій та порядок їх проведення. Кафедра кримінального процесу. Мультимедійний навчальний посібник. «Кримінальний процес». URL: [https://arm.naiu.kiev.ua/~books/public\\_html/lectons/lection10\\_3.html](https://arm.naiu.kiev.ua/~books/public_html/lectons/lection10_3.html)

15. Комарова М. В. Кримінальні процесуальні підстави проведення обшуку. *Науковий вісник Херсонського державного університету.* 2016. Вип. 3. Т. 2. С. 104–107.

#### Анотація

**Залозний Р. Ю.** Криміналістичне забезпечення проведення слідчих (розшукових) дій під час розслідування розбійних нападів, вчинених на водіїв автотранспортних засобів. – Стаття.

У статті встановлено, що до першопочаткових слідчих (розшукових) дій у провадженнях про розбійні напади, вчинені на водіїв автотранспортних засобів належать: огляд місця події, допит потерпілих і свідків, пред'явлення для впізнання, освідчування потерпілих, призначення судових експертиз, послідовність проведення яких визначається в кожному окремому випадку слідчими ситуаціями. Автором удосконалено наукові положення особливостей фіксації показань свідка та підозрюваного (крім протоколу допиту необхідно використовувати аудіо-, відеозапис) та їх перевірку шляхом проведення таких слідчих (розшукових) дій: обшуку – для відшукування та вилучення речових доказів, знарядь злочину; пред'явлення для впізнання – отримання доказів, які являють собою висновок одного з учасників процесу, слідчий експеримент – для перевірки показань на місці підозрюваного, потерпілого, свідка; експериментальна перевірка правдивості показань цих осіб, інших обставин і припущень.

**Ключові слова:** розбій, водій, автотранспортний засіб, досудове розслідування, слідчий, слідчі (розшукові) дії, огляд місця події.

#### Аннотация

**Залозный Р. Ю.** Криминалистическое обеспечение проведения следственных (розыскных) действий при расследовании разбойных нападений, совершенных на водителей автотранспортных средств. – Статья.

В статье установлено, что в первоначальных следственных (розыскных) действиях в процессах о разбойных нападениях, совершенных на водителей автотранспортных средств, относятся: осмотр места происшествия, допрос потерпевших и свидетелей, предъявление для опознания, освидетельствование потерпевших, назначение судебных экспертиз, последовательность проведения которых определяется в каждом отдельном случае следственными ситуациями. Автором усовершенствованы научные положения особенностей фиксации показаний свидетеля и подозреваемого (кроме протокола допроса необходимо использовать аудио-, видеозапись) и их проверку путем проведения таких следственных (розыскных) действий: обыска – для отыскания и изъятия вещественных доказательств, орудий преступления; предъявление для опознания – получение доказательств, представляющих собой вывод одного из участников процесса, следственный эксперимент – для проверки показаний на месте подозреваемого, потерпевшего, свидетеля; экспериментальная проверка правдивости показаний этих лиц, других обстоятельств и предположений.

**Ключевые слова:** разбой, водитель, автотранспортное средство, досудебное расследование, следователь, следователи (розыскные) действия, осмотр места происшествия.

#### Summary

**Zaloznyi R. Yu.** Forensic support of investigative (search) actions during the investigation of robberies committed against drivers of motor vehicles. – Article.

The article establishes that the initial investigative (search) actions in robbery proceedings committed against drivers of vehicles include: inspection of the scene, interrogation of victims and witnesses, presentation for identification, examination of victims, appointment of forensic examinations, the sequence of which determined in each case by investigative situations. The author has improved the scientific provisions of the features of recording the testimony of a witness and a suspect (in addition to the interrogation report, it is necessary to use audio, video recording) and their verification by conducting the following investigative (search) actions: search - to find and seize evidence; presentation for identification - obtaining evidence, which is the conclusion of one of the participants in the process, investigative experiment - to verify the testimony at the scene of the suspect, victim, witness; experimental verification of the veracity of the testimony of these persons, other circumstances and assumptions.

**Key words:** robbery, driver, motor vehicle, pre-trial investigation, investigator, investigative (search) actions, scene inspection.